

12) B.G. CARRUTHERS in W.N. ESPLAND: MONEY, MEANING AND MORALITY

- pomen denarja je pripisan uporabi (pragmatičnost denarja)
- pogosto dojemamo pomen denarja glede na to, kaj lahko zanj zamenjamo (vendar poleg menjalnega pomena obstaja tudi simbolni pomen)
- kot vsi družbeni objekti ima tudi denar pomen, ki je odvisen od uporabe in konteksta (ta pomen je družbeno strukturiran)
- v visoko monetarni ekonomiji denar pronica v skoraj vsako ekonomsko menjavo (tako da je denar postal nekaj 'naravnega')
- v tem članku se avtor naslanja na Wittgensteinovo pragmatično teorijo jezika (katero prenese na pomen denarja)
- različne vrste denarja se lahko na površju kažejo enako, pa čeprav pomenijo zelo različne stvari
- pomen denarja je diverzificiran, praktičen in lokalni, a ne popolnoma prilagodljiv
- obstaja mnogo trgov s posebnimi sistemi pomena
- transformativen potencial denarja izhaja iz napetosti med dvema pogledoma: univerzalnosti in partikularnosti denarja
- ekonomska definicija modernega denarja: denar deluje kot sredstvo menjave, merilo vrednosti, sredstvo plačila → zaradi več funkcij denarja govorimo o denarjih v množini
- pomen denarja variira na različne načine: v svoji neosebniosti → od visoko anonimnega do visoko individualiziranega denarja; v svojem namenu → od denarja za splošni namen do denarja za specializirane potrebe; glede na to, kako 'naraven' ali 'umeten' se zdi)
- denar in njegov pomen sta dinamična

DENAR V MENJAVI: KAKO POTEK VPLIVA NA POMEN

- univerzalistični potencial denarja: kroženje denarja (smer poteka in družbeni pomen prostorov preko katerih se denar pretaka vplivata na pomen denarja)
- na status denarja lahko vpliva prostor v mreži denarnega pretoka ('umazan', 'opran'... denar)

- na pomen denarja vpliva njegov neposreden vir ('proximate source'), končen vir ('ultimate source') in smer v prihodnosti ('future direction') → to določa status denarja
- ljudje razlikujejo denar glede na njegov vir (zaslužen denar se razlikuje od nezasluženega denarja)
- denar je zgodovinsko povezan s politično suverenostjo (denar predstavlja nacionalnost; suverenost pusti bodisi dobeseden bodisi figurativen pečat na denarju → to deluje kot element nadzora)
- standardizirana valuta pomaga nadzirati ekonomsko bazo, hkrati pa lahko to bazo poveča (spodbujanje ekonomskega razvoja znotraj nacionalnih mej)
- obstajajo napetosti v povezavi med denarjem in suverenostjo (čeprav vlade poskušajo nadzirati denar, njegova evolucija in likvidnost grozijo temu nadzoru + države lahko preveč nadzirajo valuto ali pa jo izkoriščajo)
- moderen denar je heterogen (ko ljudje pomislijo na denar mislijo na uraden, standardiziran denar izdan s strani vlade; vendar obstajajo še ostale stvari, ki funkcionirajo kot denar – npr. poslovni krediti... → ti alternativni denarji se lahko proizvajajo javno ali privatno)
- osebni kredit je vrsta osebnega denarja (je neanonimen)
- gotovina se razlikuje od osebnega kredita na podlagi zaupanja

DENAR IN NEMENJAVA: OMEJITVE IN PRETOČNOST

- tudi moderen denar je omejen z nacionalnimi mejami (nakupovalna moč denarja je skoraj neomejena znotraj države, medtem ko zapravljanje zunaj države prinaša mnogo težav)
- omejene sfere menjave konotirajo družbene meje možnih menjav; nekaterih stvari se ne more menjati ne glede na pogoje menjave)
- splošen denar za vse namene kot tak ne more funkcionirati v ekonomiji, ki je sestavljena iz ločenih sfer menjave
- omejenost modernega denarja se najbolje vidi v odnosu denar/izmenjava daril oz. blagovna/neblagovna menjava (razlika med darilom in blagom nima skoraj nič veze s samim objektom menjave, ampak z vlogo ki jo ta objekt igra → stvari niso same po sebi darilo ali blago, njihov status je odvisen od njihove rabe)

- večina menjav v modernih družbah pa se vseeno zgodi na trgu, kjer se kot sredstvo uporablja denar
- norme menjave se časovno in kulturno spreminjajo

DENARNO (MONETARNO) SREDTVO

- gledano skozi zgodovino se zdi, da je denar postaja vedno manj materialen (od kovinskega denarja do elektronskih računov)
- čeprav večina ljudi danes uporablja nematerialne denar (npr. kreditne kartice) za tržne transakcije, tradicionalna materialnost denarja še vedno poseduje auro solidarnosti, lepote in zaupanja (materialna oblika denarja deluje kot simbol)

POMEN IN MONETARIZACIJA

- monetarizirati pomeni navezati monetarno (denarno) vrednost določeni stvari
- denar pridobi svoj pomen tudi s posledicami monetarizacije (včasih so lahko te posledice simbolične)
- monetarizacija vključuje določanje natančne numerične vrednosti stvarim
- v naši družbi se smatra kot napačno vrednotiti določene aktivnosti z denarjem (npr. družinski odnosi ali prijateljstvo)
- monetarizacija določene stvari lahko spremeni percepcijo ljudi o tej stvari (npr. koncept dela)
- numerična natančnost monetarne cene naredi menjavo skoraj nedvoumno (zaradi standardiziranega denarja)

ZAKLJUČEK

- denar ustvarja pomen pragmatično (skozi njegovo rabo)
- denar ni nevtralen ali brezpomenski socialni objekt (ljudje obravnavajo denar glede na njegov pomen, ki pa se spreminja skozi čas)
- monetarizacija ekonomskega življenja je vodila v penetracijo denarja v mnoge sfere menjave
- poleg jedra uradnega denarja obstaja mnogo drugih denarjev (uraden denar predstavlja suverenost države; kvazi-denar pa je mnogokrat manj pretočen)

